

DEĞİŞEN CÜRÜM TELÂKKİSİ

Haber aldığımızı göre Ziraat Vekâleti ile Adliye Vekâleti cezaevleri teşkilâtımızda çok ileri bir adım teşkil edecek bir proje hazırlamışlardır. Muhtelif cezaevlerinden mahkûmiyetleri uzun ve sicilleri iyi olan mahkûmlardan bin tanesi seçilerek, Devlet Ziraat İşletmeleri Kurumunun idare ettiği Dalaman çiftliğine yerleştirileceklerdir. Mahkûmlar burada diğer işçiler gibi çalışacaklar ve mutat iş ücretlerinin üçte ikisi nisbetinde gündelik alacaklardır. Bu gündeliklerden mahkûmların geçim masrafı çıkarıldıktan sonra kalan kısmı Adliye Vekâletine yatırılacak ve her mahkûmun parası müddetini bitirinceye kadar mürekkep faizle birikecektir. Mahkûmlar geldikleri ziraî mıntakalar dikkate alınarak yetiştirilecek, kendilerine yeni usuller öğretilenecektir. Aynı zamanda mahkûmiyet müddeti de azalacaktır. Mahkûmun tavrı hareketi iyi olduğu nisbette ve zaman geçtikçe müddetinden tenzil edilecek senelerin miktarı artacaktır; 24 senelik bir mahkûmiyet 16 seneye inebilecektir. Müddetlerini tamamlayanlara biriken paraları, kendi mıntakalarına dönüp normal hayata yeniden başlayabilmek için sermaye olarak verilecektir.

Bu proje muhtelif bakımlardan ileri ve hayırlı bir teşebbüsü ifade ediyor. Eski cürüm telâkkisinde şahıs işlediği suçtan tamamen mesul tutulur, mahkûmiyet seneleri “ceza” olarak verilirdi. Hâlbuki modern telâkki, ferdi cezalandırmaktan ziyade ıslah etmek, bir daha cürüm işlemesinin önüne geçmektir. Eski hapisane sisteminde mahkûmların ahlâkı düzelmek değil, bilâkis daha bozulur ve müddetinin sonunda mahkûm, tereddî etmiş bir insan olarak cemiyet içine salıverilirdi. İmralı cezaevi gibi bu yeni projenin iltizam ettiği sistem de mahkûmları ıslah ve iyi birer vatandaş olarak yetiştirmek gayesini güdüyor.

Dalaman çiftliği projesinin diğer mühim bir vasfı da mahkûmları müstahsil bir hale getirmesidir. Eski hapisane sistemi, bir taraftan nüfusun bir kısmını istihsal sahasından uzaklaştırarak, diğer taraftan bu nüfusun geçim masrafını cemiyete yükleterek, iktisadî bakımdan da verimsizdi. Hapisaneler, cemiyetin sırtından geçinen parazit müesseselerdi. Hâlbuki Dalaman çiftliğindeki mahkûmlar kendi masraflarını çıkardıktan sonra bir de ilerisi için para biriktirmiş ve çiftliğe de bir kâr temin etmiş olacaklar. Her cihetten bu proje takdire değer bir teşebbüstür.

Yurt ve Dünya, Sayı 8, Ağustos 1941